

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	19-1/22-12777-016
Otsuse kuupäev	4. jaan 2023
Komisjoni koosseis	Esimees Aase Sammelselg, liikmed Anastasia Nezgovorova, Kati Karussaar
Tarbija	
Kaupleja	Eesti Energia AS, 10421629
Tarbija nõue	Lepingu täitmine.
Asja läbivaatamise aeg	14. dets 2022

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. jätta avaldus rahuldamata.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 10.detsembril 2012 elektrienergia müügilepingu nr 0399010685, millega kaupleja võttis endale kohustuse anda mõõtepunktis 38ZEE-00137206-G tarbijale üle (müüa) elektrienergiat ning tarbija kohustus tasuma elektrienergia eest hinnapaketi „Muutuv” ettenähtud alusel arvestatud hinna. Vaidlust ei ole kuni 31.augustini 2022 kehtinud hinna üle.

Kaupleja teatas 1.augusti 2022 e-kirjaga tarbijale, et alates 1.septembrist 2022 arvestatakse paketi „Muutuv” elektri hinda tunnipõhise hinnakujundusega; seni kehtinud marginaal jääb samaks; lisandub kuutasu 1,99 eurot kuus. Samas selgitas kauplejale võimalust valida mõni muu hinnapakett või öelda leping üles hiljemalt 24.augustist 2022.

Tarbija vastas kauplejale samal päeval ja seadis kahtluse alla kaupleja õiguse lisada hinna arvestusse kuutasu ning palus saata hinnavõrdlus senise hinnapaketi, muudetava paketi ja üldteenuse hinnaga. Edasise kirjavahetuse käigus pooled kokkulepet ei saavutanud.

Tarbija leiab, et kaupleja on lepingut rikkunud. Poolte vahel kehtib tähtajatu leping, milles sisaldub kokkulepe arvestuspõhimõtetest; kauplejal puudus õigus lisada lepingu hinna arvestusse uusi hinnakomponente ja/või täiendavaid tasusid.

Tarbija nõuab lepingu täitmise jätkamist senistel tingimustel.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja leiab, et tarbija nõue ei ole põhjendatud. Kauplejal oli õigus muuta börsipaketi „Muutuv” hinnaarvestust; muudatusega mindi üle kuu keskmise börsihinna põhisel arvestuselt üle börsihinna tunnipõhisele keskmisele arvestusele. Muudatuse põhjuseks oli üle riigi kuupõhise keskmise arvutuse lõpetamine ja tarbijatele pakutav võimalus oma tarbimist paremini juhtida ajatades tarbimist soodsama hinnaga tundidele.

Tüüptingimuste p 2.4 järgi on kauplejal õigus tähtajatu lepingu hinda muuta, teatades sellest ostjale punktis 9.1 sätestatud viisil ette vähemalt 30 päeva. Üldjuhul vaatab müüja hinna üle paar korda aastas, muutmise aluseks võib olla muutunud turuolukord ja/või konkurentsituatsioon.

Tarbijale selgitati õigust öelda leping 7. päevase ülesütlemisega erakorraliselt üles (tüüptingimuste p 8.5). Tarbijal on jätkuvalt õigus leping korraliselt üles öelda ühekuulise ülesütlemisega (tüüptingimuste p 8.4).

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseaduse § 51 järgi lahendatakse vaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Esitatud tõendite järgi põhineb poolte õigussuhe energiamüügi lepingul VÕS § 208 lg 3 tähenduses.

Pooled ei vaidle selles, et 10.detsembril 2012 on sõlmitud elektrienergia müümiseks tähtajata elektrileping. Vaidlus on selles, kas kaupleja on alates 1.septembrist 2022 lepingut õiguspäraselt täitnud või mitte. Tarbija väidab, et kauplejal ei olnud õigust 1.augusti 2022 teates märgitud viisil lepingut ühepoolselt muuta ning lepingut tuleb täita seni kehtinud tingimustel. Kaupleja väidab, et hinna muutmise õigus tuleneb tüüptingimuste p-st 2.4.

Komisjon hindab esmalt kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada.

Kõnealusel juhul on kaupleja Eesti Energia AS elektrilepingu tüüptingimuste kasutamisele viidanud müügilepingu põhidokumendis. Viide asub lepingu plangil enne põhitingimustele antava allkirja asukohta. Allkirjale eelneb ostja nimelt vormistatud kinnitus selles, et ostja on piisava põhjalikkusega tutvunud lepingu ja Eesti Energia AS-i elektrienergia müügi tüüptingimustega, neist aru saanud ja võtab need täitmiseks.

Komisjoni arvates on kaupleja üldtingimuste kasutamisele viidanud piisavalt selgelt. Tarbija on kirjavahetuses tüüptingimustele osundanud ega ole seadnud kahtluse alla nende sisuga tutvumise võimalust. Seega on kaupleja tüüptingimused lepingu osaks ning vaidluse lahendamisel tuleb neid hinnata koostoimes lepingu põhitingimustega.

Järgnevalt hindab komisjon asjasse puutuvate põhi- ja üldtingimuste sisu ning toimet.

Tüüptingimuste osa 2 p 2.1 järgi müüb müüja ja tarbija ostab elektrienergiat lepingus kokkulepitud hinnaga, millele lisanduvad õigusaktidega sätestatud tasud ja maksud. Punkti 2.4 järgi on müüjal õigus tähtajatu lepingu hinda muuta, teatades sellest ostjale punktis 9.1 sätestatud viisil ette vähemalt 30 päeva. Samas punktis on selgitus, et üldjuhul vaatab müüja hinna üle paar korda aastas, muutmise aluseks võib olla muutunud turuolukord ja/või konkurentsituatsioon.

Tarbija arvates ei anna p 2.4 kauplejale õigust muuta hinnaarvestuse aluseid ega õigust lisada

hinna arvestusse uusi komponente.

Komisjon tarbijaga ei nõustu. Hind väljendab kauba või teenuse väärtust rahas. Seega on mõistega hind hõlmatud kõik komponendid, mis kauba väärtust kujundavad.

Lepingu põhitingimuste osas „lepingu andmed” on pooled kokku leppinud valitud elektrienergia hinnapaketi „Muutuv”, milles arvestatakse elektrienergia hind eelmise kalendrikuu keskmise börsihinna põhjal, millele lisatakse marginaal 0,24 s/kWh. Samas on selgitused selles, et eelmise kalendrikuu keskmine börsihind leitakse elektribörsil avaldatud tunnihindade ning võrguettevõtja tüüpkoormusgraafiku kaalutud keskmisena ning, et müüjal on õigus marginaali ühepoolset muuta. Ostjal on seejärel õigus leping üles öelda vastavalt tüüptingimustes sätestatule. Mõlemad osundatud selgitused on samuti kaupleja tüüptingimused.

Komisjon selgitab tarbijale, et elektrilepingule kohaldatakse elektrituruseaduse reguleerimata küsimustes võlaõigusseadust (EtS § 83 lg 3).

VÕS §-de 29 ja 39 järgi tõlgendatakse olukorras, kus poolte ühist tahet lepingu sõlmimise ajal ei ole võimalik kindlaks teha lepingut nii, nagu lepingupooltega sarnane mõistlik isik seda samadel asjaoludel mõistma pidi. Lepingu tõlgendamisel tuleb eelkõige arvestada lepingu sõlmimise asjaolusid, sealhulgas lepingueelseid läbirääkimisi; tõlgendust, mille lepingupooled on samale lepingutingimusele varem andnud; lepingupoolte käitumist enne ja pärast lepingu sõlmimist; lepingu olemust ja eesmärki; vastaval tegevus- või kutsealal mõistetele ja väljenditele tavaliselt antavat tähendust; tavasid ja lepingupooltevahelist praktikat. Lepingutingimust tuleb tõlgendada koos teiste lepingutingimustega, andes sellele tähenduse, mis tuleneb lepingu kui terviku olemusest ja eesmärgist.

Komisjon leiab, et lepingu eritingimustes kasutatava paketi nimetus „muutuv” ja tüüptingimustes kasutatav väljend „elektrienergia hind” on lepingu olemust ja teisi lepingu tingimusi arvestades tõlgendatavad viisil, et kauplejal on õigus börsil põhineva paketi lõpphinda ühepoolset kujundada, so teha muudatusi hinna arvestamise alustes, marginaalis ja teistes hinda mõjutavates komponentides. Seejuures tuleb tagada, et kokkulepitud paketi põhiolemus jääb samaks. Kaupleja on selgitanud, et hinnapakett „Muutuv” on jätkuvalt börsipõhine (baasiks on börsihind). Tarbija ei ole kaupleja sellekohaseid väiteid kummutanud.

Komisjon selgitab tarbijale, et tähtajatult sõlmitud elektrileping on olemuselt kestvusleping, mille täitmine toimub pikema aja jooksul korduvate püsiva iseloomuga soorituste tegemisega. Sellest tulenevalt ei saa eeldada, et lepinguliste kohustuste sisu püsib kogu lepingu kestuse perioodil muutumatuna. Arvestades energia müügilepingus müügieseme iseloomu (eluliselt oluline vajadus) on tähtajatult sõlmitud lepingu ülesütlemine elektrimüüja poolel seadusega piiratud.

Elektrituruseaduse § 92 järgi võib müüja elektrilepingu üles öelda vaid juhul, kui tarbija on lepingust tulenevaid kohustusi oluliselt rikkunud ega ole rikkumist müüja antud mõistliku aja jooksul heastanud või tarbija on kasutanud elektrienergiat ebaseaduslikult või on tahtlikult või raske hooletuse tõttu kahjustanud mõõteseadme plomme või taatlusmargiseid. Korralise ülesütlemise keelu mõju on kaupleja kasuks tasakaalustatud õigusega muuta põhjendatud juhtudel müügilepingu tingimusi, sh kokkulepitud tingimusi. Teisele poolele jääb seejuures lepingust ja seadusest tulenev õigus leping kas erakorraliselt või korraliselt üles öelda.

Komisjoni arvates võiks tarbija etteheited olla kaalukad määratud tähtajaga lepingu või

tähtajatus lepingus sisalduva määratud tähtajaga hinna kokkuleppe korral. Kõnealusel juhul pooled sellist lepingut aga sõlminud ei ole.

Komisjoni hinnangul ei ole alust pidada kõnealust tüüptingimust tarbija suhtes ebamõistlikult kahjustavaks, kuna tingimus puudutab lepingu hinna ja üleantu väärtuse suhet (VÕS § 42 lg 2). Kaupleja ei ole tüüptingimustega piiranud tarbija võimalusi kasutada seadusest tulenevaid õiguskaitsevahendeid või seadusest tulenevat lepingust vabanemise võimalust.

Komisjon ei jaga tarbija arusaama selles, et kauplejal puudus hinna muutmiseks põhjus. Komisjoni arvates tuleb kaalukaks põhjuseks lugeda elektri tarbimise juhtimise vajadust. Kuu keskmise põhiselt arvestuselt tunnipõhise keskmise arvestusele üleminek motiveerib tarbijaid ökonoomsemale tarbimisele ja võimaldab tarbimist ajatada odavamalt hinnaga ajale.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja ei ole lepingut rikkunud. Lepingu hinna muutmine on toimunud tarbija poolt valitud paketi põhiollemuse raames. Tarbija ei ole esile toonud, et muudatus oleks tema majandushuve oluliselt kahjustanud.

Tarbijal oli õigus tulenevalt kaupleja poolt tehtud muudatusest leping erakorraliselt üles öelda. Kuivõrd tarbija seda ei teinud, kehtib leping alates 1.septembrist 2022 muudetud kujul. Lepingust ega seadusest ei tulene tarbija õigust nõuda lepingu täitmist varasemalt kehtinud tingimustel. Kui tarbijale leping muudetud kujul ei sobi, on tal õigus leping korraliselt üles öelda ning sõlmida uus elektrileping talle sobivaid tingimusi pakkuva elektrimüüjaga.

Edasise praktika kujundamise huvides peab komisjon vajalikuks selgitada kauplejale, et nõustub tarbija etteheidetega selles, et kaupleja ei ole tarbija 1.augusti 2022 kirjale sisuliselt vastanud. Tarbija on palunud kauplejalt võrdlusandmeid kehtivate tingimuste ja peale muudatuse jõustumist kehtima hakkavate tingimuste vahel ning võrdlust üldteenuse hinnaga. Tarbijakaitseaduse § 3 järgi on tarbijal õigus saada pakutava kauba või teenuse kohta vajalikku ja tõest teavet teadliku valiku tegemiseks ning õigeaegset teavet võimalike riskide kohta. Kaupleja rikkumine ei ole vaidluse lahendamisel siiski määrava tähendusega.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg
/allkirjastatud digitaalselt/

Anastasia Nezgovorova
/allkirjastatud digitaalselt/

Kati Karussaar
/allkirjastatud digitaalselt/